

proljeṭni ni *sretan* ni *sretnik* ne bi smjeli biti dijalektizmi, kako ih je okrstio Jovan Vuković u Pravopisnim pravilima i uputstvima za pisanje ijekavskih glasovnih oblika (1949), nego usvojeni i pravilni oblici hrvatske književnosti. Princip usvojenosti u nekoj književnosti čak je jači od principa usvojenosti u kojem narodnom govoru. Kad bi tako sudio, prof. Vuković ne bi netolerantno odbacivao riječi *prehrana*, *predodžba*, *proljeṭ*, *posjeṭ* i slične riječi, koje prof. Belić ne odbacuje, nego dopušta. Ni prof. Belić nije doduše uvijek potpuno izjednačio ove dublete, pa mu se *srećan*, *prolećni*, *proliv*, *st'cati* i dr. čine običnije i pravilnije riječi nego *sretan*, *proljeṭni*, *proljeṭ* i *st'jecati*, ali ove posljednje ipak ne odbacuje kao nepravilne. Tu je on kako bio pod utjecajem srpske književnosti ne uvažavajući dovoljno općenitu upotrebu ovih riječi u hrvatskoj književnosti. Ako lingvisti, koji poznaju i zakonitost i nezakonitost jezičnih pojava, ne budu širokogrudni u ocjenjivanje takve građe, što onda možemo očekivati od nestručnjaka, koji su često pod utjecajem nenaučnih mišljenja? I kako ćemo onda doći do rješenja ovih pitanja u cjelini, kad zapinjemo na takvim sitnicama? A o akcenatskim dubletama i uopće o akcentima pravopisnog rječnika bit će govora u posebnom članku, jer to zahtijeva potanju analizu.

Što se tiče refleksa jata u ijekavskom govoru, ono je u Belićevu Pravopisu nešto drugačije formulirano nego u Boranićevu, na pr. *greška*, *sljedeći*, *svjetlo*, *rječni*, *mlječni*, *pregled* i *prijegled*, *pregor* i *prijegor*, *preglas* i *prijeglas*, *prevod* i *prijevod*, *prevoz* i *prijevoz*, *preskok* i *prijeskok*, pa se i u tom području razvijaju nove dublete, koje stavljaju na dnevni red potrebu pretresanja čitavog toga problema u cjelini.

Svakako, Pravopis prof. Belića bogatstvom građe i povećanom tolerantnošću prema različitim jezičnim pojavama predstavlja znatan napredak prema prijašnjim Belićevim Pravopisima. A kako su i ova

poslijeratna izdanja Boranićeva Pravopisa, koja nisu nipošto samo preštampana prema izdanjima iz 1928. i 1941., upućena u tom pravcu, možemo reći, da se i na jednoj i na drugoj strani očituju jasni znakovi približavanja, međusobnog poštovanja i naučne širokogrudnosti.

Ljudevit Jonke

Naš jezik, knj. III., svez. 7—8 i 9—10

U 2. broju »Jezika« osvrnuli smo se na III. knj. »Našega jezika«, svez. 1—2, 3—4 i 5—6. U ovome broju osvrnut ćemo se na svez. 7—8 i 9—10 (Beograd 1952). U tim svescima napisao je prof. A. Belić dva članka: »Za dobar književni jezik« (članak opće prirode, 223—225) i »Jugoslavija i srodne izvedene reči« (287—290). Drugi je članak zanimljiv i za naše krajeve, jer pisac dokazuje, da je pridjev *jugoslovenski* izvorniji nego *jugoslaven-ski*. Taj pridjev bi po njemu u južnom govoru morao glisiti *jugoslovenski*. Pisac stoji na ispravnom stanovištu, ali je kod nas na zapadu u običaju pridjev *jugoslavenski* i od njega stvorene imenice *Jugoslaven* i *Jugoslavija*, što se nikako ne protivi duhu našega jezika. M. Stevanović u članku »Neki akcenatski dubleti« (126—241) iznosi mnoge primjere, u kojima se narodni govori, Vukova i Daničićeva akcentuacija i suvremeni književni jezik ne slažu. U drugom članku »zamaškirati, zakamufilirati . . . skoncentrisati« (303—308) Stevanović polemizira s Markom Carom, koji misli (Naš jezik II, 1934, str. 12.), da je glagol *skoncentrisati* nepotreban i nemoguć pleonazam. Stevanović potkrepljuje brojnim primjerima iz književnosti, da glagol *skoncentrisati* ima nekoliko posebno značenje perfektivno upotrebljenog glagola *koncentrisati*. B. Milanović u članku »Oblik zavisnih padeža deminutivnih imenica na -ce...« (242-258) na temelju primjera iz književnih djela i gramatika pisanih na srpskoj i hrvatskoj strani dokazuje, da se u imenica tipa *burence*, *vretence* sve češće kosi padeži

tvore proširivanjem padežnog nastavka suglasnikom *-t-*: gen. *burenceta, vreten-ceta*, a sve su rjeđi oblici bez proširivanja osnove: gen. *burenca, vretenca*. B. M. Mičović u članku »O nekim stručnim nazivima« (259—266 i 309—321) tumači 55 naziva iz raznih područja nauke, napravljenih većinom prema nekom stranom jeziku. Sv. Pređić u članku »Italijan—Talijan« (267—269) dokazuje, da su oblici *Talijan* i *talijanski* stariji, pravilniji i običniji u srpskoj i hrvatskoj književnosti, starijoj i novijoj, i u narodnim govorima, nego oblici *Italijan* i *italijanski*. I. Popović ima dva članka »Instrumental imenica ž. roda na suglasnik« (270—279) i »Prilog

geografiji nekih naših reči« (326—332). U prvom govori o upotrebi toga padeža s nastavkom *-i* i *-ju* u književnim djelima i u narodnim govorima na cijelom području hrv. ili srp. jezika. U drugom navodi neke riječi, koje su ušle u naš jezik iz stranih jezika i pokušava odrediti prostor, na kome se te riječi govore. V. V. Petrović u članku »Reči izvedene od osnove *magnet*« iznosi svoje mišljenje o riječima izvedenim od osnove *magnet*, koje se protiviti mišljenju Mičovićevu u prije spomenutom članku. Članak je zanimljiv za stručnjake prirodnih i tehničkih nauka. U broju 7—8 nalaze se i jezične pouke.

M. H.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HRVATSKOG FILOLOŠKOG DRUŠTVA

24. siječnja 1953. održana je godišnja skupština Hrvatskog filološkog društva u Zagrebu. Pošto je dosadašnja uprava podnijela izvještaj o radu Društva, o radu sekcija, o javnim predavanjima i o časopisu »Jezik«, godišnja je skupština odobrila rad upravnog odbora i izabrala za godinu 1953. novi odbor. Za predsjednika je izabran akademik dr. Antun Barac, za tajnike dr. Zdenko Škreb i dr. Vojmir Vinja, a za odbornike dr. M. Deanović, dr. R. Filipović, dr. I. Frangeš, dr. V. Gortan, B. Grgić, J. Grgičević, dr. P. Guberina, dr. J. Hamm, dr. M. Hraste, dr. S. Ivšić, dr. Lj. Jonke, dr. B. Jurišić, M. Kravar, P. Rogić, L. Spalatin, dr. J. Škavić, dr. J. Torbarina i dr. S. Živković. U nadzorni odbor izabrani su dr. N. Majnarić, dr. J. Badalić i A. Flaker.

Hrvatsko je filološko društvo osnovano na poticaj Filološke sekcije Društva sveučilišnih nastavnika u Zagrebu g. 1950. Pravila su mu odobrena g. 1951., redovnim je radom započelo šk. god. 1951./1952. Dosad se u Društvo upisao 301 član, i to 224 iz Zagreba i 77 iz pokrajine, što znači, da se u Društvo još nisu okupili svi filolozi NR Hrvatske. Osobito je primijećena odsutnost filologa naših jakih središta: Splita, Rijeke, Osijeka i Dubrovnika, pa je na skupštini predloženo, da se ispituju mogućnosti za osnivanje podružnica Hrvatskog filološkog društva u tim gradovima, ne bi li se tako lakše ostvarili ciljevi Društva po čitavoj našoj republici. To dakako u prvom redu ovisi o aktivnosti filologa u tim mjestima. U tom je pogledu, kao i za raspačavanje *Jezika*, neobično korisna suradnja srednjoškolskih nastavnika. Ni suradnja u *Jeziku* nije dovoljno široka

Na prvoj sjednici upravnog odbora izabran je za potpredsjednika dr. Josip Torbarina, za blagajnika Berislav Grgić, a za knjižničara dr. Veljko Gortan.

JEZIK, časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika. — Izdaje Hrvatsko filološko društvo u Zagrebu. — Uređuje redakcioni odbor: Antun Barac, Josip Hamm, Mate Hraste, Ljudevit Jonke, Petar Skok, Sreten Živković. — Odgovorni urednik: Ljudevit Jonke. — Časopis izlazi svaka dva mjeseca.